

Universal Declaration of Human Rights - Maltese

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJIET TAL-BNIEDEM

Kwalunkwe referenza għall-maskil, f'din l-Istqarrija qed tirreferi wkoll għall-femminil.

DAHLA

Billi l-għarfien tad-dinjità proprja tal-membri kollha tal-familja umana u tad-drittijiet tagħhom uguali li ma jistgħux jittehdulhom hu s-sies tal-helsien, tal-haq u tal-paċi fid-dinja,

Billi t-tkasbir u ż-żebliħ tal-jeddijiet tal-bniedem għadu magħhom għemejjel kiefra li wegġgħu l-kuxjenza tal-umanità, u l-miġja ta' dinja fejn il-bnedmin ikunu hielisa li jikkellmu u jemmnu, mehlusa mill-biża' u mill-miżerja, kienet proklamata bħala l-ogħla xewqa tal-bniedem,

Billi hu essenzjali li l-jeddijiet tal-bniedem ikunu mharsa bil-hakma tal-ligi biex il-bniedem ma jkunx imġiegħel, fl-aħħar mill-aħħar, li jkun kontra t-tirannija u l-moħqrija,

Billi hu essenzjali li jkun imhegġeg l-iżvilupp ta' relazzjonijiet ta' hbieb bejn il-ġnus,

Billi fl-Istatut il-popli tal-Ġnus Magħquda xandru mill-ġdid il-fidi tagħhom fil-jeddijiet fundamentali tal-bniedem, fid-dinjità u s-siwi tal-persuna umana, fil-jeddijiet uguali tar-rgiel u tan-nisa, u qatghuha li jgħibu 'l quddiem il-progress soċjali u jgħolqu kondizzjonijiet aħjar tal-hajja f'libertà akbar,

Billi l-Istati Membri wiegħdu biex, flimken mal-Organizzazzjoni tal-Ġnus Magħquda, jiżguraw ir-rispett universali u effettiv tal-jeddijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali,

Billi fehma komuni ta' dawn il-jeddijiet u l-libertajiet hi tal-akbar importanza għat-twettiq shiħ ta' din il-wegħda,

Għaldaqstant, l-ASSEMBLEA ĠENERALI xxandar DIN L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJIET TAL-BNIEDEM bħala għan komuni biex jintlaħaq mill-popli u mill-ġnus kollha, halli kull bniedem u kull organu tas-soċjetà, billi jzommu dejjem quddiemhom din l-istqarrija, iħabirku biex bit-tagħlim u bl-edukazzjoni jgħibu 'l quddiem ir-rispett għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet u biex jiżgurawhom, b'miżuri progressivi nazzjonali u internazzjonali, l-għarfien u l-harsien universali u effettiv, kemm fost il-popli tal-Istati Membri nfushom, kif ukoll fost dawk tal-artijiet taħt il-ġuriżdiżżjoni tagħhom.

L-Artiklu 1.

Il-bnedmin kollha jitwiellu hielisa u uguali fid-dinjità u d-drittijiet. Huma mogħnija bir-raguni u bil-kuxjenza u għandhom igħibu ruħhom ma' xulxin bi spirtu ta' aħwa.

L-Artiklu 2.

Kulhadd hu intitolat għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija, bla ebda għażla, bħal ta' razza, lewn, sess, ilsien, religjon, opinjoni politika jew kull

opinjoni oħra, orijini nazzjonali jew soċjali, proprjetà, twelid jew kull qagħda oħra.

Mhux biss, iżda l-ebda għażla m'għandha ssir fuq bażi tal-qagħda politika, ġuridika jew internazzjonali tal-pajjiż jew territorju li minnu tiġi l-persuna, kemm jekk tkun indipendenti, kemm jekk tkun fdata lil xi pajjiż ieħor, kemm jekk ma jkollhiex gvern tagħha kif ukoll jekk ikollha xi limiti oħra fis-sovranià tagħha.

L-Artiklu 3.

Kull bniedem għandu l-jedd għall-ħajja, għall-ħelsien u għas-sigurtà tal-persuna tiegħu.

L-Artiklu 4.

Ħadd m'għandu jinżamm il-sir jew fi stat li jixbah lil dak ta' l-sir. L-iskjavitù u n-negozju tal-ilsiera fl-għamliet kollha tagħhom m'għandhomx jithallew isiru.

L-Artiklu 5.

Ħadd m'għandu jingħata tortura jew kastig jew trattament aħrax, li ma jixraqx lill-bniedem jew li jbaxxih.

L-Artiklu 6.

Kulħadd għandu l-jedd li jintgħaraf kullimkien bħala persuna quddiem il-liġi.

L-Artiklu 7.

Kulħadd huwa ndaqs quddiem il-liġi u għandu l-jedd, bla ebda għażla, għal protezzjoni ugwali mil-liġi. Kulħadd għandu l-jedd għal protezzjoni ndaqs kontra kull għażla li tikser din l-Istqarrija u kontra kull provokazzjoni għal għażla bħal din.

L-Artiklu 8.

Kulħadd għandu l-jedd quddiem it-tribunali nazzjonali kompetenti għal rimedji effettivi kontra l-ksur tal-jeddijiet fundamentali li lilu huma magħrufa mill-kostituzzjoni jew mil-liġi.

L-Artiklu 9.

Ħadd m'għandu jithalla jkun imħarrek, miżmum il-ħabs jew itturfat għalxejn b'xejn.

L-Artiklu 10.

Kulħadd għandu l-jedd b'ugwaljanza sħiħa li jkun mismugħ bil-ħaqq u fil-pubbliku minn tribunal indipendenti u imparzjali, li jiddeċiedi l-jeddijiet u d-dmirijiet tiegħu jew xi akkuża kriminali kontrih.

L-Artiklu 11.

1. Kull min hu mixli bi htija li jisthoqqilha kastig għandu l-jedd li jkun meqjus bla htija sakemm il-htija tiegħu tkun pprovata skont il-liġi fi proċess pubbliku li fih ikollu l-garanziji kollha meħtieġa biex jiddefendi ruħu.

2. Ħadd m'għandu jkun ikkundannat minħabba għemil jew tħollija ta' għemil, li fiż-żmien meta twettqu ma kinux htijiet li jisthoqqilhom kastig skont il-liġi nazzjonali jew

internazzjonali. Lanqas m'ghandu jinghata kastig ikbar minn dak li kien jinghata meta twettqet il-htija.

L-Artiklu 12.

Ħadd m'ghandu jkollu għalxejn b'xejn indhil fil-ħajja privata tiegħu, fil-familja tiegħu, f'daru jew fl-ittri tiegħu, u lanqas m'ghandu jbati minn attakki fuq l-unur u l-fama tiegħu. Kulhadd għandu l-jedd għall-protezzjoni mil-liġi kontra kull indhil jew attakki bħal dawn.

L-Artiklu 13.

1. Kulhadd għandu l-jedd li jmur bil-libertà minn imkien għal ieħor u li jagħzel fejn joqgħod 'il ġewwa mill-fruntieri ta' kull Stat.

2. Kulhadd għandu l-jedd li jhalli pajjiż, ukoll dak tiegħu, u li jerga' lura fih.

L-Artiklu 14.

1. Kulhadd għandu l-jedd li jfittex u jgawdi f'pajjiżi oħra l-kenn mill-persekuzzjoni.

2. Dan il-jedd ma jistax jintuża fil-każ ta' persekuzzjonijiet fondati tassew fuq htija kontra l-liġi komuni jew fuq għemejjel kontra l-għanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 15.

1. Kulhadd għandu l-jedd għan-nazzjonalità.

2. Ħadd m'ghandu jkun imċaħħad għalxejn b'xejn min-nazzjonalità tiegħu, lanqas mid-dritt li jbidilha.

L-Artiklu 16.

1. L-irġiel u n-nisa li għandom l-età tagħhom taż-żwieġ, għandhom il-jedd jizzewġu u jwaqqfu familja mingħajr xkiel minħabba r-razza, in-nazzjonalità jew ir-religjon tagħhom. Huma għandhom jeddijiet indaqs għaž-żwieġ, matul iż-żwieġ u meta dan jinħall.

2. Iż-żwieġ m'għandux isir mingħajr il-ftehim ħieles u sħiħ taż-żewġ għarajjes.

3. Il-familja hi l-element naturali u fundamentali tas-soċjetà u għandha l-jedd għall-protezzjoni mis-soċjetà u mill-Istat.

L-Artiklu 17.

1. Kulhadd għandu l-jedd għall-proprjetà, kemm tiegħu waħdu kif ukoll bi sħab m'oħrajn.

2. Ħadd m'ghandu għalxejn b'xejn ikun imċaħħad minn ġidu.

L-Artiklu 18.

Kulhadd għandu l-jedd għal-libertà tal-ħsieb, tal-kuxjenza u tar-religjon; dan il-jedd iħaddan il-libertà li wieħed ibiddel ir-religjon jew il-konvinzjoni tiegħu u li jkun ħieles, kemm waħdu jew m'oħrajn, fil-beraħ jew fil-privat, jistqarr ir-religjon jew il-konvinzjoni tiegħu fit-tagħlim, fl-għemejjel, fil-qima u fil-ħarsien tiegħu.

L-Artiklu 19.

Kulhadd għandu l-jedd għal-libertà li jżomm l-opinjoni tiegħu u li jfissirha; dan iħaddan il-jedd li wiehed iżomm opinjonijiet mingħajr indhila u li jkun jista' jfittex jirċievi u jgħaddi tagħrif u ideat bil-mezzi li jidhirlu, irrispettivament mill-fruntieri.

L-Artiklu 20.

1. Kulhadd għandu l-jedd għal-libertà li jiltaqa' u jissieheb ma' oħrajn fil-paċi.
2. Hadd m'għandu jkun imġiegħel li jissieheb f'xi għaqda.

L-Artiklu 21.

1. Kulhadd għandu l-jedd li jiehu sehem fil-gvern ta' pajjiżu, direttament jew permezz ta' rappreżentanti magħżula bil-libertà.
2. Kulhadd għandu l-jedd ugwali li jidhol għas-servizzi pubbliċi ta' pajjiżu.
3. Ir-rieda tal-poplu għandha tkun is-sies tal-awtorità tal-gvern; din ir-rieda għandha tintwera f'elezzjonijiet ġenwini li għandhom isiru minn żmien għal żmien li fihom jivvota kulhadd b'vot indaqs u sigriet jew inkella skont proċeduri bħallhom li jiżguraw il-libertà tal-vot.

L-Artiklu 22.

Kulhadd, bħala membru tas-soċjetà, għandu l-jedd għas-sigurtà soċjali u għandu l-jedd li jissodisfa, permezz tal-isforz nazzjonali u l-koperazzjoni internazzjonali u skont l-organizzazzjoni u r-riżorsi ta' kull Stat, il-jeddijiet ekonomiċi, soċjali u kulturali li mingħajrhom ma jistax iżomm id-dinjità tiegħu u jiżviluppa bil-libertà l-personalità tiegħu.

L-Artiklu 23.

1. Kulhadd għandu l-jedd għax-xogħol, għall-għażla hielsa tal-impjieg, għal kondizzjonijiet ta' xogħol ġusti u favorevoli u għall-protezzjoni mill-qgħad.
2. Kulhadd, bla ebda għażla, għandu l-jedd għal hlas indaqs għal xogħol indaqs.
3. Kull min jahdem għandu l-jedd għal hlas ġust u favorevoli li jiżgura lilu u lill-familja tiegħu għajxien li jixraq lid-dinjità umana, u li jkun miżjud, jekk jehtieg, minn kull mezz ieħor ta' protezzjoni soċjali.
4. Kulhadd għandu l-jedd jifforma trade unions u jissieheb fihom għall-protezzjoni tal-interessi tiegħu.

L-Artiklu 24.

Kulhadd għandu l-jedd għall-mistrieħ u għall-btajjel, kif ukoll għal limitazzjoni ta' hlin raġjonevoli ta' xogħol u għal vaganzi perjodiċi mħallsin.

L-Artiklu 25.

1. Kulhadd għandu l-jedd għal livell ta' hajja suffiċjenti biex jiżguralu saħħtu, għajxien tajjed għalih u għall-familja tiegħu, speċjalment f'dak li hu ikel, ilbies, dar, kura medika kif ukoll servizzi soċjali mehtieġa; għandu wkoll il-jedd għas-sigurtà f'każ ta' qgħad, mard, mankament, irmulija, xjuħija u fil-każi l-oħra meta minhabba ċirkostanzi li ma jkollux kontroll fuqhom jitlef il-mezzi tal-għajxien.

2. L-ommijiet u t-tfal għandhom il-jedd għall-kura u għal għajnuna speċjali. It-tfal kollha, kemm jekk twieldu fiż-żwieġ u kemm barra minnu, għandhom igawdu l-istess protezzjoni speċjali.

L-Artiklu 26.

1. Kulhadd għandu l-jedd għall-edukazzjoni. L-edukazzjoni għandha tkun b'xejn, għall-inqas fil-grad elementari u fundamentali tagħha. L-edukazzjoni elementari għandha tkun obbligatorja. L-edukazzjoni teknika u professjonali għandu jkun jista' jagħmel użu minnha kulhadd; l-edukazzjoni universitarja għandha tkun miftuħa b'mod uguali għal dawk kollha li jisthokqilhom.

2. L-edukazzjoni għandu jkollha bħala għan l-iżvilupp sħiħ tal-personalità umana u li ssaħħaħ ir-rispett għall-jedidiet u għal-libertajiet fundamentali tal-bniedem. Għandha tteġġeg il-ftehim, it-tolleranza u l-ħbiberija fost in-nazzjonijiet, ir-razez jew il-gruppi reliġjużi kolha u għandha tmexxi 'l quddiem il-ħidmiet tal-Ġnus Magħquda għaž-żamma tal-paċi.

3. Il-ġenituri għandhom l-ewwel jedd li jagħzlu l-għamla ta' edukazzjoni li tingħata 'l uliedhom.

L-Artiklu 27.

1. Kulhadd għandu l-jedd li jieħu sehem bil-libertà fil-ħajja kulturali tal-komunità, li jgawdi l-arti u li jaqsam fil-progress xjentifiku u fil-ġid li jġib miegħu dan il-jedd.

2. Kulhadd għandu l-jedd li jkollu l-protezzjoni għall-interessi morali u materjali tiegħu meta jkun l-awtur ta' produzzjoni xjentifika, letterarja jew artistika.

L-Artiklu 28.

Kulhadd hu intitolat għal ordni soċjali u internazzjonali li fih il-jedidiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija jkunu jistgħu jitwettqu tassew.

L-Artiklu 29.

1. Kulhadd għandu dmirijiet lejn il-komunità li fiha biss jista' jwettaq l-iżvilupp hieles u sħiħ tal-personalità tiegħu.

2. Fit-tħaddim tal-jedidiet u tal-libertajiet tiegħu, kull wiehied għandu jkollu biss dawk il-limitazzjonijiet li jiġu mil-liġi, li għandha biss bħala għan li tiżgura l-għarfien u r-rispett għall-jedidiet u l-libertajiet tal-oħrajn u li tissodisfa dak li ġustament jitolbu l-morali, l-ordni pubbliku u l-ġid komuni f'soċjetà demokratika.

3. Dawn il-jedidiet u l-libertajiet ma jistgħu fl-ebda każ jiġihaddmu kontra l-għanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 30.

Xejn f'din l-Istqarrija ma jista' jkun mifhum li jagħti lil xi Stat, għaqda jew persuna l-jedd li tagħmel xi ħidma jew li twettaq xi għemil bil-għan li teqred xi jedidiet jew libertajiet li huma mxandra hawnhekk.